

C/2023/1059

15.12.2023

P9_TA(2023)0131

Technologie krytyczne dla bezpieczeństwa i obronności

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 maja 2023 r. w sprawie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności: stan obecny i przyszłe wyzwania (2022/2079(INI))

(C/2023/1059)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Europejski Fundusz Obronny na lata 2021–2027, dysponujący specjalnym budżetem na nowe przełomowe technologie,
 - uwzględniając komunikat Komisji z 15 lutego 2022 r. pt. „Plan działania w zakresie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności” (COM(2022)0061),
 - uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z 10 listopada 2022 r. pt. „Pierwsze sprawozdanie z postępów w realizacji planu działania na rzecz synergii między przemysłem cywilnym, obronnym i kosmicznym” (SWD(2022)0362),
 - uwzględniając swoją rezolucję z 7 czerwca 2022 r. w sprawie planu działania ESDZ w zakresie zmiany klimatu i obronności⁽¹⁾,
 - uwzględniając opinię przedstawioną przez Komisję Spraw Zagranicznych,
 - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (A9-0120/2023),
- A. mając na uwadze, że silny, zrównoważony, zaawansowany technologicznie i konkurencyjny przemysł obronny ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa i zdolności obronnych Europy, a co za tym idzie, dla jej dobrobytu oraz dla wsparcia jej sojuszników i przyjaciół;
- B. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie pokazała, że Europa pilnie musi inwestować w technologie z zakresu obronności i bezpieczeństwa, w tym produkcję amunicji, na skalę odzwierciedlającą potrzeby nowoczesnego pola walki i w sposób skuteczny i oparty na współpracy oraz musi towarzyszyć temu wspólna koordynacja, zamówienia i inwestycje w badania i rozwój, w tym w cyberbezpieczeństwo; mając na uwadze, że państwa członkowskie wyznaczyły na 35 % docelowy poziom wspólnych inwestycji w dziedzinie obronności, ale wykazały niewielką, a nawet malejącą wolę polityczną, aby osiągnąć ten poziom – w 2020 r. wyniósł on tylko 11 %, a w 2021 r. spadł do historycznie niskiego poziomu 8 %; mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie zaangażowały się we wspieranie Ukrainy w znacznie większym stopniu niż inne, zarówno pod względem finansowym, jak i wojskowym;
- C. mając na uwadze, że pilnie potrzebne jest stworzenie prawdziwie europejskiego rynku sprzętu wojskowego, między innymi przez konsolidację zdolności przemysłowych, ograniczenie powielania i fragmentacji, a jednocześnie dostosowanie bazy przemysłowej rynku, w szczególności jej łańcuchów dostaw i wykwalifikowanej siły roboczej, do nowego środowiska bezpieczeństwa w Europie, które wymaga szybkiego zwiększenia zdolności produkcyjnych;
- D. mając na uwadze, że stałe, zrównoważone i stabilne dostawy surowców krytycznych, technologii i komponentów mają zasadnicze znaczenie dla europejskiego sektora obrony;
- E. mając na uwadze, że najnowocześniejsze technologie i związany z nimi kapitał ludzki, w szczególności szybko rozwijające się technologie i umiejętności cyfrowe, są coraz ważniejszymi czynnikami utrzymania i wzmocnienia europejskich branż bezpieczeństwa i obronności;
- F. mając na uwadze, że sektor obrony jest zorganizowany w różny sposób w poszczególnych państwach członkowskich;
- G. mając na uwadze, że rozdrobnienie europejskiego sektora obrony i powielanie wysiłków europejskiego rynku obrony prowadzą do nieefektywnego wykorzystania zasobów gospodarczych i zmniejszenia zdolności obronnych, należy zatem im zapobiegać; mając na uwadze, że według Komisji powoduje to łączne straty w wysokości od 25 do 100 mld EUR;

⁽¹⁾ Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 19.

- H. mając na uwadze, że niektóre technologie krytyczne, które można by wykorzystać w sektorze obrony, pochodzą z sektora cywilnego i gdyby usunięto przeszkody, możliwe byłoby ich podwójne zastosowanie;
- I. mając na uwadze, że otwarte badania naukowe i innowacje z udziałem środowiska akademickiego, przedsiębiorstw prywatnych i sektora publicznego mogą przyspieszyć rozwój w Europie najnowocześniejszych technologii, które mogą rozwiązać problem fragmentacji rynku pod warunkiem zapewnienia interoperacyjności;
- J. mając na uwadze, że większe zaangażowanie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) zwiększa konkurencyjność w sektorze bezpieczeństwa i obrony;
- K. mając na uwadze, że w związku z potrzebą zorganizowanego wsparcia dla innowacji i postępu technicznego należy uwzględnić fakt, że innowacje powstają zasadniczo dzięki konkurencji i duchowi badań, a nie w wyniku biurokratycznego planowania;
- L. mając na uwadze, że w latach 2017–2020 państwa członkowskie uczestniczące w Europejskiej Agencji Obrony (EDA) przeznaczyły ponad 25 mld EUR na badania i rozwój w dziedzinie obronności, z czego tylko niewielką część wydano w ramach współpracy;
- M. mając na uwadze, że dostęp do finansowania dla branż bezpieczeństwa i obronności nie może być ograniczany przez unijne przepisy;
- N. mając na uwadze, że wymiana danych jest kluczem do analizy luk strategicznych i wykorzystania potencjału postępu technologicznego, ale należy zagwarantować ochronę własności intelektualnej i wrażliwych danych biznesowych;
- O. mając na uwadze, że współpraca ze strategicznymi partnerami spoza UE, w szczególności z sojusznikami z NATO, ale także ze stowarzyszonymi i podobnie myślącymi partnerami na świecie, ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia innowacyjności i postępu technologicznego;
1. z zadowoleniem przyjmuje plan działania Komisji w zakresie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności; podkreśla, że UE musi się bardziej zaangażować w koordynację i ułatwianie rozwoju technologii związanych z bezpieczeństwem i obronnością, co powinno być w możliwie najszerszym zakresie zgodne z celami Zielonego Ładu i nie powinno obniżać skuteczności operacyjnej; podkreśla, że globalna konkurencyjność technologiczna UE zależy w dużym stopniu od badań, rozwoju, innowacji i zdolności do szybkiego transferu i wdrażania nowych technologii oraz szkolenia ludzi;
 2. uznaje, że pilnie trzeba – jak podkreślono w planie działania – wskazać technologie o krytycznym znaczeniu dla bezpieczeństwa i obronności UE i zachować przy tym niezbędną elastyczność dla rozwoju i zastosowania nowatorskich i przełomowych technologii; podkreśla, że propozycja przyjęcia od samego początku skoordynowanego ogólnounijnego strategicznego podejścia do technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności idzie we właściwym kierunku;
 3. z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, aby przewyżczyć obecny podział na badania, rozwój i innowacje w dziedzinie cywilnej, obronnej i bezpieczeństwa; apeluje do Komisji o lepsze połączenie programów i instrumentów UE w dziedzinie cywilnej, obronnej i bezpieczeństwa z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, zwłaszcza w dziedzinie innowacji; wzywa do lepiej ukierunkowanych inwestycji we wspólne badania i rozwój; podkreśla, że intensywniejsze badania i innowacje w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa nie powinny odbywać się kosztem projektów cywilnych;
 4. ubolewa, że łączne wydatki państw członkowskich na badania i technologie obronne w 2020 r. wyniosły jedynie 1,2 % ich całkowitych wydatków na obronność, czyli znacznie poniżej 2-procentowego poziomu odniesienia uzgodnionego w ramach EDA;
 5. podkreśla, że pogorszenie się stanu bezpieczeństwa w Europie, zwłaszcza w państwach położonych przy granicach zewnętrznych UE, w następstwie nielegalnej, niesprowokowanej i nieuzasadnionej napaści Rosji na Ukrainę wymaga od UE i jej państw członkowskich bardziej zdecydowanego i lepiej skoordynowanego inwestowania w technologie krytyczne dla bezpieczeństwa i obronności i w możliwie najszerszym zakresie nabywania tych technologii, łącznie z technologiami produkcji amunicji, oraz stworzenia prawdziwie europejskiego rynku sprzętu wojskowego; wyraża zaniepokojenie, że rosnący na świecie popyt na systemy broni konwencjonalnej w związku z wojną w Ukrainie może mieć negatywny wpływ na inwestycje w rozwój nowych technologii;

6. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie przez Komisję obserwatorium technologii krytycznych; wzywa Komisję, aby w pełni uwzględniła ustalenia obserwatorium w niejawnym sprawozdaniu dla państw członkowskich dotyczącym technologii krytycznych i zagrożeń związanych ze strategicznymi zależnościami, które mają wpływ na bezpieczeństwo, przestrzeń kosmiczną i obronność; podkreśla, że trzeba zagwarantować ochronę własności intelektualnej i wrażliwych danych biznesowych; podkreśla, że Komisja, we współpracy z EDA, musi dalej koordynować, propagować i ułatwiać współpracę i łączenie zasobów państw członkowskich, aby wyeliminować istniejące i przyszłe luki technologiczne, ograniczyć powielanie projektów oraz zwiększyć skuteczność i efektywność wydatków; wzywa Komisję, aby należycie informowała Parlament o głównych wynikach działalności tego obserwatorium;

7. wzywa Komisję, by zachęcała państwa członkowskie do przeglądu wszystkich programów i narzędzi polityki w dziedzinie obronności, przy zastosowaniu podejścia skoordynowanego rocznego przeglądu w zakresie obronności (CARD), ze szczególnym naciskiem na technologie krytyczne, a także do sprawdzenia, czy te programy i narzędzia są nadal adekwatne do zakładanych celów, do podsumowania ustaleń oraz – w miarę możliwości i w stosownych przypadkach – do dzielenia się nimi z wszystkimi pozostałymi państwami członkowskimi; postuluje gruntowny przegląd odnośnych inicjatyw obronnych, takich jak plan rozwoju zdolności, aby zaktualizować je w świetle postanowień zawartych w Strategicznym Kompasie na rzecz bezpieczeństwa i obrony oraz w analizie luk opracowanej przez EDA; uważa, że EDA jest dobrze przygotowana do zapewnienia spójności działań innowacyjnych wśród europejskich podmiotów w sektorze obrony; apeluje w związku z tym o zwiększenie jej roli, jeśli chodzi o udzielanie wsparcia, koordynowanie sugestii, obejmujące strategiczną ocenę ustaleń, oraz przedstawianie rozwiązań dotyczących wspierania wspólnych projektów badawczo-rozwojowych i zamówień publicznych;

8. wzywa EDA, aby uwzględniła pojęcie technologii krytycznych w corocznym procesie CARD;

9. zauważa, że zależność od dostaw materiałów krytycznych i przeciążenie łańcuchów dostaw stwarzają ryzyko, które może wpłynąć na zdolność UE do utrzymania konkurencyjności w dziedzinie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności; wzywa Komisję, aby propagowała obieg zamknięty oraz przeanalizowała w akcie o surowcach krytycznych, jak nasilić badania nad nowymi materiałami dla technologii krytycznych tak, aby zminimalizować zależność UE od państw trzecich;

10. zauważa niebezpieczeństwo nadmiernej zależności od surowców pochodzących spoza UE i zaleca wzmocnienie wysiłków, aby jej uniknąć;

11. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie unijnego systemu innowacji w dziedzinie obronności oraz trwające prace nad różnymi narzędziami związanymi z obronnością i nowymi technologiami podwójnego zastosowania, co ma pomóc innowacyjnym przedsiębiorstwom typu start-up i MSP pokonać poważne przeszkody technologiczne, administracyjne, finansowe, regulacyjne i rynkowe; wzywa Komisję, aby zachęcała państwa członkowskie, jako użytkowników końcowych, do włączenia transgranicznych sieci innowacji do ich łańcuchów dostaw technologii obronnych; podkreśla, że inicjatywy te muszą mieć na celu poprawę zdolności wojskowych i zmierzać do zapewnienia wysokiego poziomu niezależności technologicznej UE; wzywa Komisję, aby przy ustanawianiu inicjatyw objętych unijnym systemem innowacji w dziedzinie obronności należało uwzględnić nierzadkie aspekty bezpieczeństwa i obronności; wzywa Komisję do ścisłej współpracy z centrum innowacji w dziedzinie obronności UE ustanowionym w EDA;

12. wzywa Komisję, aby przeanalizowała dyrektywy UE dotyczące zamówień publicznych pod kątem barier dla przedsiębiorstw typu start-up i małych przedsiębiorstw, zwłaszcza w dziedzinie innowacji, gdzie ryzyko niepowodzenia projektu jest wyższe, oraz aby zachęcała państwa członkowskie do unikania takich barier przy wdrażaniu dyrektyw;

13. zwraca uwagę na stałą potrzebę ścisłej koordynacji z partnerami stowarzyszonymi i o podobnych poglądach, takimi jak Stany Zjednoczone i NATO; z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do zbadania możliwości współpracy między UE i USA w Radzie UE-USA ds. Handlu i Technologii; wyraża zadowolenie, że Komisja i wiceprzewodniczący / wysoki przedstawiciel zobowiązali się przeanalizować obopólnie uzgodnione i korzystne interakcje między inicjatywami UE i NATO skoncentrowane na nowych technologiach; podkreśla jednak, że UE musi budować otwartą strategiczną autonomię ze specjalnym naciskiem na inwestycje w technologie europejskie;

14. jest zaniepokojony, że pomimo rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Obronnego⁽²⁾ (EDF) brakuje inwestycji w nowe przełomowe technologie w branżach obronności i bezpieczeństwa; wzywa Komisję, aby sprecyzowała strategiczne wytyczne i przepisy w celu pobudzenia inwestycji w przemysł obronny oraz ustanowiła niezbędne narzędzia współpracy i środki zachęcające branżę obronności i bezpieczeństwa do tego, żeby obok produkcji dotychczasowych systemów uzbrojenia więcej inwestowały w innowacje technologiczne w dziedzinie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności, w pełnej zgodności z prawem międzynarodowym i ramami prawnymi UE i kierując się ich rozwojem;

(²) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 149).

15. podkreśla ważną rolę MŚP i przedsiębiorstw typu start-up w innowacjach i rozwoju oraz apeluje o objęcie ich specjalnymi programami i instrumentami podczas przyszłej realizacji planu działania w zakresie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności;

16. podkreśla, że aby pobudzić innowacje w dziedzinie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności, potrzebna jest ściślejsza współpraca między państwami członkowskimi w zakresie rozwoju zdolności; apeluje do właściwych organów UE o nadanie priorytetu wspólnym projektom finansowanym i współfinansowanym przez UE dotyczącym innowacji w dziedzinie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności oraz o działanie w charakterze katalizatorów i akceleratorów, aby zdecydowanie zachęcić państwa członkowskie do skutecznej koordynacji ich programów rozwoju zdolności; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie, aby rozważyły ustanowienie unijnego mechanizmu łączenia krajowych zasobów na badania i rozwój w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa, w stosownych przypadkach z należytym zaangażowaniem Parlamentu w jego wdrażanie;

17. podkreśla, że efektem finansowanych i współfinansowanych przez UE innowacji i rozwoju w dziedzinie krytycznych i przełomowych technologii obronnych powinien być wyższy stopień interoperacyjności oraz wspólne zamówienia państw członkowskich na sprzęt wojskowy, gdy opracowane technologie osiągną odpowiedni poziom gotowości technologicznej; podkreśla, że równie ważne jest zapobieganie powielaniu projektów na szczeblu UE, i zwraca uwagę na znaczenie minimalizacji istniejących przypadków pokrywania się i powielania działań; zwraca się do Komisji, aby określiła we współpracy z państwami członkowskimi odpowiedni poziom gotowości technologicznej zgodnie ze współczesnym środowiskiem bezpieczeństwa i wymogami nowoczesnego pola walki; podkreśla, że aby pobudzić rozwój krytycznych technologii w Europie, trzeba ściślej uzgadniać różne unijne programy badań i innowacji, pamiętając jednocześnie o możliwości podwójnego wykorzystania istniejących technologii;

18. zauważa, że Komisja stara się wspierać wspólne zamówienia państw członkowskich na technologie bezpieczeństwa i obronności, np. za pomocą wniosku dotyczącego rozporządzenia ustanawiającego akt na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez wspólne zamówienia;

19. podkreśla, że potrzebna jest ścisła współpraca między różnymi zainteresowanymi stronami, takimi jak środowisko akademickie oraz sektory publiczny i prywatny, aby wykorzystać najlepsze praktyki w dziedzinie technologii bezpieczeństwa i obronności; wzywa Komisję, aby zbadała możliwości wykorzystania modeli „wielokrotnej helisy” do innowacji;

20. jest zaniepokojony niewystarczającym poziomem finansowania obronności i bezpieczeństwa z funduszy UE i ubolewa nad rekordowo niskim wskaźnikiem współpracy państw członkowskich w zakresie zamówień w dziedzinie obronności; ubolewa, że budżet EDF zmniejszono o około 40 % w stosunku do wniosku Komisji dotyczącego wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2021–2027 oraz że obcięto o 75 % budżet programu mobilności wojskowej; podkreśla, że obecne WRF nie będą w stanie zapewnić wystarczających środków finansowych na pobudzenie rozwoju unijnej współpracy w dziedzinie obronności do odpowiedniego poziomu, ponieważ obecny stan bezpieczeństwa wymaga ogromnego skoku; wzywa państwa członkowskie, aby rozważyły możliwość połączenia znacznej części rosnących krajowych budżetów obronnych na szczeblu UE w celu wspólnego uzupełnienia uszczuplonych zapasów amunicji oraz wspólnego zakupu systemów uzbrojenia, w tym najbardziej złożonych i drogich, takich jak samoloty myśliwskie, okręty wojenne i czołgi podstawowe; wzywa Komisję, aby dalej rozwijała istniejące systemy finansowania i alternatywne rozwiązania w celu znacznego zwiększenia w obecnych WRF środków finansowych na technologie krytyczne dla bezpieczeństwa i obronności, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb w zakresie inwestycji przemysłowych;

21. podkreśla, że przepisy UE, które mogą mieć wpływ na dostęp europejskich branż bezpieczeństwa i obronności do finansowania, muszą być spójne z wysiłkami UE na rzecz ułatwienia europejskiemu przemysłowi obronnemu wystarczającego dostępu do publicznego i prywatnego finansowania i inwestycji;

22. podkreśla, że trzeba lepiej wykorzystywać podwójne zastosowania istniejących technologii cywilnych oraz wymianę między innowacjami cywilnymi, wojskowymi i mającymi podwójne zastosowanie w dziedzinie technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności, oraz zwraca uwagę na związany z tym potencjał zwiększenia współpracy między programami UE; podkreśla, że potrzebne są lepsze sieci wymiany wiedzy na temat istniejących i nowych technologii, aby umożliwić potencjalnym użytkownikom końcowym i inwestorom lepsze wykorzystanie technologii już dostępnych na rynku lub inwestowanie w powstające technologie o wysokim potencjale;

23. sprzyja innowacjom opartym na większej oszczędności zasobów, rozwoju nowych materiałów, promowaniu surowców wtórnych i bardziej zrównoważonych wspólnych zamówieniach publicznych, a także stosowaniu zrównoważonych środowiskowo rozwiązań technologicznych; wzywa Komisję, aby we współpracy z EDA przeanalizowała kierunek rozwoju zrównoważonych technologii bezpieczeństwa i obronności, a także korzyści dla odporności UE i dla unijnych branż bezpieczeństwa i obronności zgodnie z unijnym planem działania w zakresie zmiany klimatu i obronności oraz z rezolucją Parlamentu z 7 czerwca 2022 r. na ten sam temat, w szczególności przez zmniejszenie zależności unijnych branż bezpieczeństwa i obronności od paliw kopalnych oraz ocenienie podatności tych branż na zmianę klimatu i związanej z nią potrzeby przystosowania się do niej;

24. podkreśla, że trzeba zwiększyć inwestycje w „zieloną” obronę i rozszerzyć zakres finansowanych przez UE badań i rozwoju w dziedzinie bezemisyjnych paliw i systemów napędu pojazdów wojskowych, w szczególności przyszłych głównych systemów uzbrojenia opracowanych zgodnie z odpowiednimi ramami UE; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby przy inwestowaniu odpowiednich funduszy UE uwzględniały ślad energetyczny, węglowy i środowiskowy, począwszy od fazy projektowania; przypomina, że działania badawczo-rozwojowe objęte EDF mogą poprawić efektywność, ograniczyć ślad węglowy i posłużyć do wypracowania zrównoważonych najlepszych praktyk; apeluje o mechanizm pobudzający badania i rozwój na rzecz zrównoważonych technologii w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa; przyjmuje z zadowoleniem budżet przewidziany w pierwszym rocznym programie prac na odporność energetyczną i transformację ekologiczną, ale zauważa, że stanowi on jedynie 11 % całkowitego rocznego budżetu EDF;
25. podkreśla, że w czasie wojny Rosji przeciwko Ukrainie niejednokrotnie wykazano skuteczność przełomowych technologii, które często są stosunkowo tanie, podczas gdy ich oddziaływanie na polu walki przeciwko dużym systemom i formacjom uzbrojenia jest potężne; wzywa Komisję, aby we współpracy z rządem ukraińskim i partnerami z NATO przeanalizowała wnioski wyciągnięte z wojny w Ukrainie w odniesieniu do technologii krytycznych dla bezpieczeństwa i obronności; podkreśla potrzebę otwartego podejścia podczas prowadzenia oceny technologicznej i zwraca uwagę na doniosłą konieczność wyciągnięcia właściwych wniosków z największej wojny w Europie od czasów II wojny światowej;
26. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.
-